

ARTE

Arte para todos

CIUDAD

Arte con todos

SOCIEDAD

Arte por todos

Proyectos de arte
y espacio público

ARTE, CIUDAD, SOCIEDAD

Arte para todos, Arte con todos, Arte por todos

ART, CITY, SOCIETY
Art for all, Art with everyone, Art by all

ART, CIUTAT, SOCIETAT
Art per a tots, Art amb tots, Art per tots

Comisariado:
Antoni Remesar, Núria Ricart

Diseño:
Danae Esparza, Samuel Esteban Padilla

Editado:
CR POLIS. GRC Art, Ciutat, Societat
Universitat de Barcelona
Pau Gargallo 4, 08028 Barcelona

Primera edición. Barcelona, noviembre 2013

ISBN:
978-84-616-7382-7

Con el soporte de:

Public Art
& Urban Design **Observatory**
PAUDO network HUM-2004-22086-E;
HAR2011 - 14431 - E

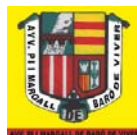
 **Generalitat
de Catalunya**

Grupo de Investigación Consolidado
2005SGR00150
2009 SGR 0903

 GOBIERNO
DE ESPAÑA
MINISTERIO
DE ECONOMÍA
Y COMPETITIVIDAD

Joint Venture:

 Ajuntament de Barcelona
Sant-Andreu

 TÉCNICO
LISBOA
CESUR
Centro de Sistemas Urbanos e Regionals

 **Associació
per la
Cultura i la
Memòria
de Catalunya**

 ALMADA
CÂMARA MUNICIPAL

 Universitat de Barcelona

CR POLIS
Art, ciutat, societat
Grup de Recerca Consolidat 2009SGR0903
Projecte HAR2011-14431-E

B:KC **Barcelona
Knowledge
Campus**
Campus d'Excel·lència Internacional

III III III III
III III III
35 anys
Belles Arts
UB

Introducción

ARTE, CIUDAD, SOCIEDAD. Arte para todos, Arte con todos, Arte por todos, reúne los proyectos del Centro de Investigación Polis- Grupo Arte, Ciudad, Sociedad de la Universidad de Barcelona.

El Centro de Investigación POLIS fue creado por acuerdo del Consejo de Gobierno de la Universidad de Barcelona en Julio de 1999. Desde entonces ha desarrollado su actividad de investigación en las áreas del Arte Público, el Diseño Urbano, pero sobre todo ha destacado por desarrollar una original visión del rol de las posibilidades del Arte en los procesos de Regeneración Urbana.

En este sentido el Centro ha sido pionero en el desarrollo de estrategias creativas de participación ciudadana que pueden ser englobadas en esta etiqueta, tan de moda actualmente, que es la de la gobernanza.

El Centro ha desarrollado su producción al amparo de distintos proyectos competitivos de investigación y de diversos contratos con las administraciones locales. Este trabajo ha sido determinante para la estructuración tanto del Master en Diseño Urbano: Arte, Ciudad, Sociedad como del programa de doctorado Espacio Público y Regeneración Urbana: Arte, Teoría y Conservación del Patrimonio.

Saber más | Find out more | Saber més

Centre de Recerca POLIS- SGR Art, Ciutat, Societat www.ub.edu/escult

Máster en Diseño Urbano: Arte, Ciudad, Sociedad www.ub.edu/estudis/ca/mastersuniversitaris/dur

Programa de Doctorado Espacio Público y Regeneración Urbana: Arte, Teoría, Conservación del Patrimonio
www.giga.ub.edu/acad/pops/pub0201.php?id=H0901&lang=1

Introduction

ART, CITY, SOCIETY. Art for All, Art with everyone Art by all, collects the projects developed by the Polis Research Centre, Research Group Art, City, Society at the University of Barcelona.

The Board of Governors of the University of Barcelona created POLIS Research Centre in July 1999. Since then it has developed its research in the areas of Public Art, Urban Design, but mostly has excelled in developing an original vision of the role of the possibilities of art in urban regeneration processes.

In this sense, the Centre has been a pioneer in the development of creative strategies for citizen participation that can be encompassed by this label, so trendy, which is that of governance.

The Centre has developed its production under different competitive research projects and various contracts with local governments. This work has been central in structuring both the Master in Urban Design: Art, City, Society and the doctoral programme Public Space and Urban Regeneration: Art, Theory and Heritage Conservation.

Introducció

ART, CIUTAT, SOCIETAT. Art per a tothom, Art amb tots , Art per tots, reuneix els projectes del Centre d'Investigació Polis - Grup Art, Ciutat , Societat de la Universitat de Barcelona.

El Centre de Recerca POLIS va ser creat per acord del Consell de Govern de la Universitat de Barcelona al juliol de 1999. Des de llavors ha desenvolupat la seva activitat de recerca en les àrees de l'Art Públic, el Disseny Urbà, però sobretot ha destacat per desenvolupar una original visió del paper de les possibilitats de l'Art en els processos de Regeneració Urbana.

En aquest sentit el Centre ha estat pioner en el desenvolupament d'estratègies creatives de participació ciutadana que poden ser englobades en aquesta etiqueta, tan de moda actualment, que és la de la governança.

El Centre ha desenvolupat la seva producció a l'emparedament de diferents projectes competitius de recerca i de diversos contractes amb les administracions locals. Aquest treball ha estat determinant per a l'estructuració tant del Màster en Disseny Urbà: Art, Ciutat , Societat com del programa de doctorat Espai Públic i Regeneració Urbana: Art, Teoria i Conservació del Patrimoni.

La exposición

La exposición presenta aquellos proyectos materializados en el espacio público y que suponen una demostración práctica de los resultados de la investigación. En este sentido, las obras demuestran la vinculación del trabajo del centro con los principios del denominado “urbanismo social” y reivindican los posibles parámetros del concepto de “transferencia social del conocimiento”, concepto contrapuesto al de “transferencia de tecnología” tan en boga en los procesos de acreditación y validación del trabajo universitario.

El campo del Arte y de las Humanidades puede expandirse claramente en realizaciones vinculadas con los objetivos y necesidades de grupos sociales de nuestro entorno próximo, en colaboración con las administraciones de proximidad y alejados, totalmente, de los criterios economicistas imperantes que limitan la actividad de la Universidad a las relaciones, normalmente dependientes, con el tejido productivo, ergo, las empresas.

Nuestra investigación, puede, como se muestra en la exposición, trascender las limitadas vinculaciones con el mundo de la empresa y expandirse en los territorios de lo social, de la ciudadanía, de los procesos de hacer ciudad.

Partimos de la idea de la estrecha conexión entre el Arte, la Ciudad y la Sociedad. Pero no asumimos ni el papel de demiurgos ni el papel de mediadores.

Nuestras convicciones nos hablan de la imperante necesidad de trabajar desde la perspectiva de la accesibilidad urbana (Arte para todos), desde la lógica del trabajo colectivo (Arte con todos) y desde el convencimiento de que el Arte Público y el Diseño Urbano, pueden superar la crítica de ser instrumentos de “maquillaje”, únicamente, si se organizan como procesos cooperativos - sea en la instancia del Programa, sea en la instancia del Proyecto- en los que se superen las barreras entre representantes de la administración, staff técnico y ciudadanía.

Sólo así el proceso de hacer ciudad a través del arte público y el diseño urbano, puede convertirse en una herramienta de transformación de la sociedad.

Ciertamente, una transformación limitada, acotada, que incluso puede recibir el epíteto de reformista desde el vocerío de esta otra cara de la moneda del “pensamiento único” que es la del absolutismo del “o blanco o negro”, o del “Revolución o...???”.

Resistir al poder (en su acepción de dominio) puede muchas veces expresarse mediante el poder (en su acepción de capacidad) de transformar lo pequeño, lo que tenemos a nuestro alrededor, lo que nos importa. Mejorar un espacio público no tiene un impacto directo en el “efecto Mariposa”.

The exhibition

The exhibition presents those projects implemented in the public space, those involving a practical demonstration of the results of the research.

In this sense, the works show relationship of the centre's work with the principles of so-called "social urbanism" and claim some of the possible parameters for the concept "social transfer of knowledge", opposed to the concept of "technology transfer" so popular in accreditation and validation processes for university work.

The field of Arts and Humanities can be clearly expanded linked to the objectives and needs of social groups in our surroundings, in collaboration with governments of proximity and totally away, of the prevailing economic criteria that limit the activity of the University to some, usually dependent relationships with the productive fabric, ergo, the companies.

Our research may, as shown in the exhibition, go beyond the limited linkages with the world of business and expand into the territories of the social, of citizenship, of the processes of city making.

We start from the idea of the close connection between the Arts, the City and the Society.

But we do not assume the role of demiurge nor the role of mediators.

Our convictions tell us of the urgent need to work from the perspective of urban accessibility (Art for All), the logic of collective work (Art in all) and from the belief that public art and urban design can overcome criticism to be instruments of "makeup", only, if organized as cooperative processes - whether in the instance of the program, either in the instance of Project- in which overcome barriers between government, technical staff and citizenship.

Only then the process of city making through public art and urban design can become a tool for social transformation.

Certainly, a limited transformation, limited, which can even receive the epithet of reformist from the hubbub of the other side of the coin of "unique thinking" that is to say, from the absolutism of "or black or white", "or revolution or ... ???".

Resisting the power (in the sense of dominance) can often be expressed by the power (in the sense of capacity) to transform the small, what we have around us, what we care about. Improve public space does not have a direct impact on the "Butterfly effect".

L'exposició

L'exposició presenta els projectes materialitzats en l'espai públic i que suposen una demostració pràctica dels resultats de la investigació.

En aquest sentit, les obres demostren la vinculació del treball del centre amb els principis del anomenat "urbanisme social" i reivindiquen els possibles paràmetres del concepte de "transferència social del coneixement", concepte contraposat al de "transferència de tecnologia" tan en voga en els processos d'acreditació i validació del treball universitari.

El camp de l'Art i de les Humanitats pot expandir clarament en realitzacions vinculades amb els objectius i necessitats de grups socials del nostre entorn proper, en col·laboració amb les administracions de proximitat i allunyats, totalment, dels criteris economicistes imperants que limiten l'activitat de la Universitat a les relacions, normalment dependents, amb el teixit productiu, ergo, les empreses.

La nostra recerca, pot, com es mostra en l'exposició, transcendir les limitades vinculacions amb el món de l'empresa i expandir-se en els territoris del social, de la ciutadania, dels processos de fer ciutat.

Partim de la idea de l'estreta connexió entre l'Art, la Ciutat i la Societat.

Però no assumim ni el paper de demiürgs ni el paper de mediadors.

Les nostres conviccions ens parlen de la imperant necessitat de treballar des de la perspectiva de l'accessibilitat urbana (Art per a tots), des de la lògica del treball col·lectiu (Art amb tots) i des del convenciment que l'Art Públic i el Disseny Urbà, poden superar la crítica de ser instruments de "maquillatge", únicament, si s'organitzen com a processos cooperatius - sigui a la instància del programa, sigui en la instància del Projecte -en què se superin les barreres entre representants de l'administració, staff tècnic i ciutadania.

Només així el procés de fer ciutat a través de l'art públic i el disseny urbà, pot esdevenir una eina de transformació de la societat.

Certament, una transformació limitada, delimitada, que fins i tot pot rebre l'epítet de reformista, des de la cridòria d'aquesta altra cara de la moneda del "pensament únic" que és la de l'absolutisme del "o blanc o negre", o el de "o Revolució o ... ????".

Resistir al poder (en el sentit de domini) pot moltes vegades expressar-se mitjançant el poder (en el sentit de capacitat) de transformar el petit, el que tenim al nostre voltant, el que ens importa. Millorar un espai públic no té un impacte directe en el "efecte papallona".

CR POLIS
Art, ciutat, societat

Proyectos de arte público para la ruta de la memoria histórica

Equipo: Núria Ricart, Antoni Remesar, Jordi Guixé (Acme), Samuel Padilla, Danae Esparza

Ruta de la memoria histórica

<http://rutadememoria.wordpress.com>

Equipo: J. Fisas, A. Panagiotopoulou, M. Urbanska (Máster DU 12) / A. Ayala, D. Contreras, E. Martínez, S. Taji (Máster DU 13)

Proyectos de Arte Público

Equipo: M. Rios, M. Castillo, A.R. Duarte, E. Gutiérrez, M. Künzler, D. Tobón (Máster DU 12)

Equipo: A. Parra, Y. Chen, M. Ruiz, N. Parráquez (Máster DU 12)

PROJECT DE ESPAI DE LA CIUTAT DEL 2008
Després d'afegir aquest espai de treball, l'espai del carrer esdevindrà un espai més viu i més segur, amb més activitat ciutadana i més qualitat de vida per a tots els ciutadans.

Equipo: K. Khalafi, H. Chen, P. Toral, L. Pi (Máster DU 13)

Equipo: C. Ibáñez, C. Acosta, A. Mizai, R. Soto (Máster DU 13)

Arte Público y Memoria

Desde hace unos años, la recuperación de la memoria histórica se ha convertido en un elemento clave para la dignificación de una sociedad que en la transición democrática prefirió mirar hacia el futuro, olvidando en buena medida el pasado.

Restituir la memoria, tanto de la legitimidad de las Instituciones, como de la dignidad de las personas, es un factor clave para una sociedad democrática, como pretende ser la sociedad española.

En el año 2011 comenzamos a trabajar, en colaboración con la asociación Acme (Associació per la Cultura i la Memòria de Catalunya), en el estudio y desarrollo proyectual de la memoria en el espacio público de la ciudad de Barcelona, atendiendo especialmente al Distrito de les Corts, en el suroeste de la ciudad, cuyo expansión urbana se desarrolla plenamente durante la dictadura franquista.

En una primera etapa (2011-2013) exploramos el conjunto del territorio a partir de la idea de ruta de la memoria histórica. En paralelo desarrollamos un conjunto de proyectos para espacios públicos faltos de memoria. Este es el caso del antiguo monumento “A los Caídos”, eliminado definitivamente en 2005; o el antiguo monumento dedicado a José Antonio Primo de Rivera, eliminado de la vía pública en 2009. La lógica de proyecto para la intervención en estos lugares ha sido la de generar un espacio público desde los valores de la democracia sin olvidar los hechos acaecidos en el pasado. Todo este trabajo es expuesto durante el mes de enero de 2013 en el Centro Cívico de Les Corts, con una amplia repercusión mediática.

En una segunda etapa (2012-2014) nos centramos en la creación de una propuesta de monumento dedicado a la memoria de las mujeres encarceladas, -en muchos casos por motivos políticos-, en la Cárcel de les Corts entre los años 1939 y 1955, once de las cuales serían fusiladas entre 1939 y 1940. El recuerdo de esta institución penitenciaria se pierde casi completamente hasta el año 2010, cuando la asociación Acme empieza una labor de recuperación pública de la memoria local a través de charlas, exposiciones, investigaciones y publicaciones (www.preso-delescorts.org).

El proyecto de monumento nace con la idea de potenciar una participación pública lo más amplia posible en colaboración con las asociaciones Acme, Conèixer Història, Xarxa Ciutadana de Les Corts, Mujeres de Les Corts y Asociación de Vecinos de les Corts.

Public Art and Memory

In recent years, the recovery of historical memory has become a key element for the dignity of a society who preferred to look to the future during the transition period (1975-1981), largely forgetting the past.

To restore the legitimacy of the institutions, and the dignity of victimized is a key factor in a democratic society, as it pretends to be Spanish society.

In 2011 we begin to work in collaboration with Acme Association (Association for the Culture and Memory of Catalonia). We first study the strategies of memory in the public space of the city of Barcelona, regarding the District of les Corts, at the southwest of the city. This area of the city was fully developed during Franco dictatorship.

At the first stage (2011-2013) we have developed an historical memory route through this territory. In parallel we have develop a set of projects for “no memory spaces”; places where there is an evident lack of memory. This is the case of the ancient Franco monuments: “A los Caídos”, permanently removed in 2005; and the ancient monument devoted to “José Antonio Primo de Rivera”, removed from the street in 2009. The project strategy has been to create a public space from the values of democracy, and no forgetting the events of the past. All this work is exhibited during January 2013 at the Civic Center of Les Corts, with wide media coverage.

In the second phase (2012-2014) we have focused on the creation of a monument dedicated to the memory of women prisoners in Les Corts, imprisoned -many of them by political reasons-, between 1939 and 1955. Eleven women were shot between 1939 and 1940. The memory of this penitentiary is completely lost until 2010, when Acme Association begin a public recovery of the local memory through lectures, exhibitions, research and publications (www.presodelescorts.org).

This memorial project has been created with the idea of enhancing public participation in the widest possible cooperation with Acme Association, Conèixer Història, Ciutadana Xarxa Les Corts, Women of Les Corts and Associació de Veïns de Les Corts.

Art Públic i Memòria

Des de fa uns anys, la recuperació de la memòria històrica s'ha convertit en un element clau per a la dignificació d'una societat que en la transició democràtica va preferir mirar cap al futur, oblidant en bona mesura el passat.

Restituir la memòria, tant de la legitimitat de les institucions, com de la dignitat de les persones, és un factor clau per a una societat democràtica, com pretén ser la societat espanyola.

L'any 2011 vam començar a treballar, en col·laboració amb l'associació Acme (Associació per la Cultura i la Memòria de Catalunya), en l'estudi i desenvolupament projectual de la memòria en l'espai públic de la ciutat de Barcelona, atenent especialment al Districte de les Corts, al sud-oest de la ciutat, el expansió urbana es desenvolupa plenament durant la dictadura franquista.

En una primera etapa (2011-2013) explorem el conjunt del territori a partir de la idea de ruta de la memòria històrica. En paral·lel desenvolupem un conjunt de projectes per a espais públics mancats de memòria. Aquest és el cas de l'antic monument “Als Caiguts”, eliminat definitivament el 2005, o l'antic monument dedicat a José Antonio Primo de Rivera, eliminat de la via pública en 2009. La lògica de projecte per a la intervenció en aquests llocs ha estat la de generar un espai públic des dels valors de la democràcia sense oblidar els fets esdevinguts en el passat. Tot aquest treball és exposat durant el mes de gener de 2013 al Centre Cívic de Les Corts, amb una àmplia repercussió mediàtica.

En una segona etapa (2012-2014) ens centrem en la creació d'una proposta de monument dedicat a la memòria de les dones empresonades, -en molts casos per motius polítics-, a la Presó de les Corts entre els anys 1939 i 1955, onze de les quals serien afusellades entre 1939 i 1940. El record d'aquesta institució penitenciària es perd gairebé completament fins a l'any 2010, quan l'associació Acme comença una tasca de recuperació pública de la memòria local a través de xerrades, exposicions, investigacions i publicacions (www.presodelescorts.org).

El projecte de monument neix amb la idea de potenciar una participació pública el més àmplia possible en col·laboració amb les associacions Acme, Conèixer Història, Xarxa Ciutadana de les Corts, Dones de Les Corts i Associació de Veïns de les Corts.

Saber más | Find out more | Saber més

Construir la memòria històrica de les Corts. Notícies Universitat de Barcelona 16 de Gener de 2013. Disponible en: www.ub.edu/web/ub/ca/menu_eines/noticies/2013/01/035.html

Exposició. Ruta de la memòria històrica de les Corts. Sàpiens. Descobreix la teva historia, 14 de Gener de 2013. Disponible en: www.sapiens.cat/ca/events/003/ruta-de-la-memoria-historica-de-les-corts-2250.php

Feliu, Anna; Gaston, Marta. Ruta per la memòria històrica de les Corts. Btv Notícies 25 de Gener de 2013. Disponible en: www.btv.cat/btvnoticies/2013/01/25/ruta-per-la-memoria-historica-de-les-corts/

Presó de dones de les Corts, Barcelona 1939-1955 (ACME). Disponible en: www.presodelescorts.org.

Projecte Ruta de la Memòria Històrica de Les Corts. Disponible en: <http://rutadememoria.wordpress.com>

Ruta de la Memòria històrica de Les Corts. Associació Conèixer Història www.facebook.com/associacio.historia

Ruta de la Memòria Històrica de les Corts. Districte de les Corts, 8 de gener de 2013. Disponible en: http://w110.bcn.cat/portal/site/LesCorts/menuitem.3f01c3b58fdb11b9e212e2126e424ea0/?vgnnextoid=54254c63eea1c310VgnVCM10000072fea8c0RCRD&vgnnextfmt=formatDetall&lang=ca_ES

Ruta de la Memòria històrica de Les Corts. Associació Conèixer Història

Sancho, Jesús. Cuando en la Diagonal había una prisión de mujeres. La Vanguardia digital, 22 de enero de 2013. Disponible en: www.lavanguardia.com/cultura/20130122/54362152535/cuando-en-la-diagonal-habia-una-prision-de-mujeres.html

Un recorregut per 13 llocs històrics. El Periódico de Catalunya, Gran Barcelona 20 de Gener de 2013, p.38. Disponible en: http://rutadememoria.files.wordpress.com/2012/09/el_periodico_catalunya_cat_20012013.pdf

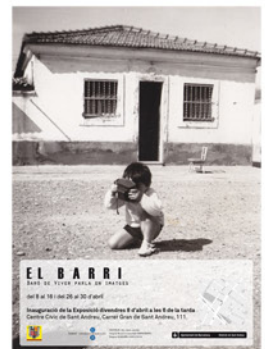

- Calificar el espacio público
- Orgullo de la identidad periférica
- Escribir la propia historia
- Acercar la periferia al centro
- Empoderar al ciudadano
- Participar, gestionar, decidir

Mural de la memoria

<http://fembarodeviver.wordpress.com>

Monumento a las casas baratas

Rambla Ciudad de Asunción

Equipo 2003-2008: Antoni Remesar, Xavier Salas, Tomeu Vidal, Bea de Labra, Iris Viegas, Verónica Martínez, Nemo Remesar

Equipo 2008-2010: Antoni Remesar, Xavier Salas, Tomeu Vidal, Bea de Labra, Iris Viegas, Nemo Remesar, Carla Sanche, Marta Mariño, Roberta Carvalho

Equipo 2010-2013: Antoni Remesar, Xavier Salas, Tomeu Vidal, Iris Viegas, Danae Esparza, Samuel Padilla

Plaza de entidades (proyecto en proceso de discusión)

Equipo: Angela Parra, Yuzhi Chen, María Ruiz, Nicolás Parraguez (Máster DU 12, Coord. J.Henrich, V.Valcarce)

Salida de metro Baró de Viver (proyecto en curso)

Equipo: Abdulaziz Alsaleh, María Aparicio, Sara Franco, Nino Trullen, Verónica Garate, Berenice Gonzales, Nicolás Romeo, Yiannis Savvalas (Máster DU 10, Coord. V.Valcarce) / Walberto Badillo, Adam Gawron, Tania Jimenez, Débora Martins (Máster DU 11, Coord. J.Henrich, V.Valcarce)

Baró de Viver (Barcelona)

La llegada de la izquierda al Ayuntamiento de Barcelona, allá a inicios de la década de 1980, y con Oriol Bohigas al frente del urbanismo barcelonés, implicó un enorme programa de reestructuración urbana. Bajo el lema “monumentalizar la periferia” el consistorio barcelonés propuso una estrategia de espacio público calificado que comportaba la incorporación de elementos simbólicos (arte Público) capaces de despertar el orgullo ciudadano en distintos barrios de la ciudad, por muchos años abandonados a la especulación inmobiliaria.

Sin embargo, cuando el Centro inicia su actividad en Baró de Viver en 2004 todo indica que este programa se ha cumplido bajo mínimos en este barrio del distrito de Sant Andreu.

Un vecindario pequeño, alejado del centro del distrito, organizado territorialmente por las infraestructuras viarias, con espacio público deficiente.

El equipo dirigido por Xavier Salas, inició un largo proceso participativo con los vecinos del barrio. El objetivo de los vecinos era proponer algunos parámetros que permitieran la mejora del espacio público del barrio, su dignificación.

Horas y horas de talleres dieron como resultado un proyecto de espacio público que introducía también reclamar algunos equipamientos para el barrio.

Los vecinos presentaron este proyecto en la ferias de asociaciones de vecinos del distrito, entrando en colisión con los gobernantes del mismo.

Pero ambos, administración y vecinos, fueron capaces de superar este enfrentamiento inicial y poner las bases de un acuerdo de cooperación para trabajar juntos en el desarrollo del proyecto.

Más horas y horas de trabajo, de reuniones, dieron como resultado el proyecto de la Rambla de Ciudad de Asunción, el Monumento a las Casas Baratas y el Mural de la Memoria. También estableció las bases del concurso de adjudicación del Centro de Día del barrio.

Es preciso señalar que estas obras artísticas y de diseño urbano, se desarrollaron en el contexto de las elecciones locales y, no lo vamos a ocultar, la administración local se benefició de ello. Ganó en el barrio, en el distrito, pero perdió la alcaldía de Barcelona.

En un principio, el nuevo equipo de gobierno, se mostró reacio a continuar el plan de trabajo propuesto por la administración anterior. Sin embargo, con el tiempo,

algunas de las propuestas iniciales, volvieron a escena. Así, en estos momentos, se están finalizando los proyectos de la zona de skating, de los huertos urbanos y de la plaza cívica.

Como esta vez no existe la urgencia electoral, los proyectos se desarrollan desde los organismos técnicos del Ayuntamiento.

Mediante los proyectos realizados y los que están en fase de desarrollo, conseguimos calificar el espacio público, aumentar el orgullo de la identidad periférica, acercar la periferia al centro, escribir la historia del barrio desde la óptica de los vecinos, pero ante todo, empoderar al ciudadano para participar, gestionar y decidir sobre su propio barrio.

Baró de Viver (Barcelona)

The arrival of the left to the City Council of Barcelona, in the early 1980s, with Oriol Bohigas in front of the urbanism of Barcelona, involved a massive urban restructuring programme. Under the slogan “monumentalizing the periphery” the Barcelona City Council proposed a strategy for qualified public space incorporating symbolic elements (Public Art) able of awakening civic pride in different neighbourhoods of the city for many years abandoned to property speculation.

However, when the Centre started its activity in Baró de Viver in 2004 everything indicates that this programme has fulfilled under minimum in this neighbourhood in Sant Andreu district.

A small neighbourhood, away from the district centre, geographically organized by road infrastructure, poor in public space. The team led by Xavier Salas, began a long participatory process with the neighbours. The aim of the neighbours was to propose some parameters that would allow the improvement of public space in the neighbourhood, its dignification.

Hours and hours of workshops resulted in a public space project introducing also to reclaim some facilities for the neighbourhood.

The neighbours showed this project in the neighbouring fairs of the district, colliding with the rulers from the City Council.

But both administration and neighbours were able to overcome this initial confrontation and laying the groundwork for a cooperative agreement to work together on the project development.

More working hours, meetings, the project resulted in the Rambla de Ciudad de Asunción, the Monument to the “Cheap Houses” and Wall of Memory.

It also established the bidding documents awarding the building for the a Day Centre for the neighbourhood.

It should be noted that these art and urban design works were developed in the context of local pooling, we will not hide.

The governing team took advantage. Won in the neighbourhood, in the district, but lost the City Council of Barcelona.

At first, the new administration was reluctant to continue the work plan proposed by the previous one. However, over time, some of the initial proposals returned to scene. Thus, at present, are being finalized the projects for the skating area, for urban gardens and for the Civic Square.

Since this time there is no electoral urgency, projects are developed from technical agencies of the City.

Through projects undertaken and those under development, we were able to qualify the public space, increase peripheral identity pride, bring the periphery to the centre, writing the history of the neighbourhood from the perspective of the neighbours, but above all, to empower citizens to participate, manage and decide on their own neighbourhood.

Baró de Viver (Barcelona)

L'arribada de l'esquerra a l'ajuntament de Barcelona, allà a inicis de la dècada de 1980, i amb Oriol Bohigas al capdavant del urbanisme barceloní, va implicar un enorme programa de reestructuració urbana. Sota el lema "monumentalitzar la perifèria" el consistori barceloní va proposar una estratègia d'espai públic qualificat que comportava la incorporació d'elements simbòlics (art Públic) capaços de despertar l'orgull ciutadà en diferents barris de la ciutat, per molts anys abandonats a l'especulació immobiliària.

No obstant això, quan el Centre inicia la seva activitat a Baró de Viver a 2004 tot indica que aquest programa s'ha complert sota mínims en aquest barri del districte de Sant Andreu.

Un veïnat petit, allunyat del centre del districte, organitzat territorialment per les infraestructures viàries, amb espai públic deficient.

L'equip dirigit per Xavier Sales, va iniciar un llarg procés participatiu amb els veïns del barri. L'objectiu dels veïns era proposar alguns paràmetres que permetessin la millora de l'espai públic del barri, la seva dignificació.

Hores i hores de tallers van donar com a resultat un projecte d'espai públic que introduïa també reclamar alguns equipaments pel barri.

Els veïns van presentar aquest projecte a les fires d'associacions de veïns del districte, entrant en col·lisió amb els governants del mateix.

Però tots dos, administració i veïns, van ser capaços de superar aquest enfrontament inicial i posar les bases d'un acord de cooperació per treballar junts en el desenvolupament del projecte.

Més hores i hores de treball, de reunions, van donar com a resultat el projecte de la Rambla de Ciutat d'Asunción, el Monument a les Cases Barates i el Mural de la Memòria. També va establir les bases del concurs d'adjudicació del Centre de Dia del barri.

Cal assenyalar que aquests obres artístiques i de disseny urbà, es van desenvolupar en el context de les eleccions locals i, no ho anem a amagar, l'administració local es va beneficiar d'això. Va guanyar al barri, al districte, però va perdre l'alcaldia de Barcelona.

Al principi, el nou equip de govern, es va mostrar reticent a continuar el pla de treball proposat per l'administració anterior. No obstant això, amb el temps, algunes de les propostes inicials, van tornar a escena. Així, en aquests moments, s'estan finalitzant els projectes de la zona d'skating, dels horts urbans i de la plaça cívica.

Com aquesta vegada no hi ha la urgència electoral, els projectes es desenvolupen des dels organismes tècnics de l'ajuntament.

Mitjançant els projectes realitzats i els que estan en fase de desenvolupament, varem aconseguir qualificar l'espai públic, augmentar l'orgull de la identitat perifèrica, apropar la perifèria al centre, escriure la història del barri des de l'òptica dels veïns, però sobretot, donar poder al ciutadà per participar, gestionar i decidir sobre el propi barri.

I Jornades Participatives Baró de Viver

I Jornades Participatives Baró de Viver

IV Jornades Participatives Baró de Viver

II Jornades Participatives Baró de Viver

V Jornades Participatives Baró de Viver

Associació de Veïns Pi i Margall

Saber más | Find out more | Saber més

Ajuntament de Barcelona. Rambla Ciutat d'Asunción. Paisajismo Urbano. Barcelona Urban Landscape.

Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2011, pp.248-253 .

Baró de Viver inaugura la nova rambla Ciutat d'Asunción. Barcelona 9B Informació 26 de març de 2011.

Disponible en: <http://piuhfy90blkjh.blogspot.com.es/2011/03/baro-de-viver-inaugura-la-nova-rambla.html>

Baró de Viver inaugura la nova Rambla Ciutat d'Asunción. Web Oficial de l'AFB (Agrupament Ferroviari de

Barcelona) 27 de març de 2011. Disponible en: www.agrupament.net/porta1/2011/03/baro-de-viver-inaugura-la-nova-rambla-ciutat-d%E2%80%99asuncion/

Exposició. EL BARRI, Baró de Viver parla en imatges. Disponible en: www.ub.edu/escult/index_participacio.html

Rambla Ciutat d'Asunción i Monument a les Cases Barates. Disponible en: www.ub.edu/escult/index_participacio.html

Magdaleno, Ester ; Siles, Laura. Baró de Viver estrena una rambla dissenyada pels veïns i la UB. Btv

Notícies 5 d'Abril de 2011. Disponible en: www.btv.cat/btvnoticies/2011/04/05/baro-de-viver-estrena-una-rambla-dissenyada-pels-veïns-i-la-ub/

Mural de la Memòria. Disponible en: www.ub.edu/escult/index_participacio.html; <http://www.bcn.cat/artpublic>

Pinto, Ana Júlia; Remesar, Antoni. Public space networks as a support for urban diversity. Open House International- Urban Space Diversity: Paradoxes and Realities, vol.37, 2012.

Pinto, Ana Júlia; Remesar, Antoni; Brandão, Pedro; Nunes da Silva, Fernando. Planning Public Spaces Networks Towards Urban Cohesion. 46th ISOCARP Congress, 2010.

Remesar, A.; Vidal, T.; Valera, S.; Salas, X.; Ricart, N.; Hernández, A.; Remesar, N.A. Poblenu y La Mina [Barcelona], participación creativa con la metodología de las CPBoxes. On the w@terfront (Arte público / Espacio público) vol 6, march 2004, pp.53 -74.

Remesar, A; Salas, X; Padilla, S; Esparza, D. Inclusion and Empowerment in Public Art and Urban Design. On the w@terfront, vol 24, oct. 2012.

Vidal, Tomeu; Salas, Xavier; Viegas, Iris; Esparza, Danae; Padilla, Samuel (2012). El mural de la memoria y la Rambla Ciutat d'Asunción del barrio de Baró de Viver (Barcelona): repensado la participación ciudadana en el diseño urbano. Athenea Digital, 12(1), 29-53. Disponible en: <http://psicologiasocial.uab.es/athenea/index.php/atheneaDigital/article/view/Vidal>

Proceso de participación ciudadana
Calificar el espacio público
y monumentalizar la periferia
Plan de Acción de Barrio para
definir la estrategia de futuro

Equipo: Antoni Remesar, Tomeu Vidal, Núria Ricart, Nemo Remesar, Isabel Duque, Adriana Hernández, Xavi Salas, Claudia Alves, Juan Carles Punsola, Lluís Alabern, Iris Viegas, Bea Delabra

La rambla de la Mina

<http://hdl.handle.net/2445/23942>

Equipo: A. Remesar, N. Ricart, X. Salas, V. Valcarce en base a ideas del Doctorado Espacio Público y Regeneración Urbana 2007 C. Sisti, T. Lopes, S. Vicente, C. Valente

CARTOGRAFIES DE LA MINA 02-05

El territori
Fase I
Les Jornades
Interrogant
Fase II
Pla d'Accions
Participants
Equipo de recerca
Enllaça

Cartografies de La Mina és un dels quatre microprojectes subvencionats l'any 2002 per la Fundació CIREM amb fons del programa europeu: "Capital local amb finalitat social". La promotora és la Plataforma d'Entitats i Veïns del barri de La Mina de Sant Adrià del Besòs i ha estat gestionat pel Centre de Recerca Polis de la Universitat de Barcelona.

Cartografies de La Mina ha dut a terme un conjunt de tallers de participació ciutadana sobre art i espai públic, emmarcats temporal i físicament en el Pla de Transformació del Barri coordinat per les administracions competents. Des del seu inici, el projecte pretén dos objectius bàsics:

- >>>donar eines de tipus cognitiu i metodològic a la ciutadania per tal de poder elaborar i valorar idees i arguments respecte l'espai públic;
- >>>establir canals de comunicació entre els propis veïns i els organismes competents en la gestió de dit espai.

Des del mes d'Abril de l'any 2005, es desenvolupa un conveni entre el Consorci de La Mina i el Centre de Recerca Polis, pel qual s'ha elaborat un Pla d'Accions de Barri fruit dels resultats del projecte Cartografies.

Plaza en la Mina (proyecto licitado)

<http://hdl.handle.net/2445/23390>

Equipo: K. Mitsoni, E. Castellanos, M. Llupart (Programa de Doctorado Espacio Público y Regeneración Urbana, 2008)

Cartografías de La Mina

Durante siete años desarrollamos el proyecto “Cartografías de La Mina”, coordinado por la Dra. Núria Ricart. Éste deriva de un trabajo de participación previo que el Centro había desarrollado en Sant Adrià de Besos entre los años 1997 y 1999 denominado “Usos sociales del Río Besòs”. Dicho proyecto fue el resultado de un convenio entre el Centro de investigación y el Ayuntamiento de Sant Adrià. Unas elecciones municipales truncaron su desarrollo que, sólo pudo activarse dos años después, en el marco del proceso de implementación del Plan de Transformación del barrio de La Mina (Sant Adrià de Besòs), desarrollado entre los años 2001 y 2015 por parte del Consorcio de La Mina con fondos procedentes de distintas instituciones locales y supralocales entre las que destacan los fondos europeos URBAN. Siendo uno de los barrios más estigmatizados del Área Metropolitana de Barcelona, el plan desarrollaba distintos niveles de intervención integral (a nivel urbanístico y social). En 2005 y tras un enorme debate público por parte de los agentes territoriales y de la ciudadanía en general se aprueba definitivamente el PERI La Mina (de los urbanistas Jornet, Llop, Pastor).

En este proceso la misión del proyecto fue la de articular estrategias de reflexión y debate sobre el espacio público del barrio, las cuales fueron derivando en propuestas concretas de transformación, ya en una segunda fase del proyecto (2004-2006). Los déficits infraestructurales del espacio público; la convivencia vecinal en plazas, parques y calles; o las expectativas sobre los nuevos espacios, fueron los temas sobre los que se fue trabajando a través de mesas de debate, talleres, jornadas de exposición pública y reuniones sectoriales.

Debemos destacar que uno de los resultados más importantes de nuestro trabajo fue el “Plan de acciones de barrio en espacio público”. En este proyecto adaptamos la metodología de la planificación estratégica a un territorio específico, focalizándola en los aspectos relativos al espacio público surgidos de todo el proceso participativo.

Del conjunto de líneas de intervención apuntadas en este Plan y asumidas por el Consorcio de la Mina destaca el proyecto Rambla de La Mina, colores para pisar. El PERI La Mina había planteado un eje central del barrio en forma de Rambla. En un barrio con pocas intervenciones artísticas y pocos estímulos estéticos los vecinos criticaban el tono grisáceo y monótono del conjunto de operaciones en el espacio público, debido a la utilización de materiales pétreos y asfálticos de este color. El cierre de un ejercicio económico del Consorcio de La Mina permitió el desarrollo del proyecto “Colores para pisar” que planteaba el cambio del asfalto gris de la Rambla, por un asfaltado de colores.

Posteriormente un equipo del Centro desarrolló el proyecto de una de las nuevas plazas del barrio. Este proyecto pasó licitación pero la crisis económica ha obligado a paralizarlo.

Así, mediante un proceso de participación ciudadana – soportado por una administración pública sensible al proceso-, se consiguió calificar el espacio público, monumentalizar la periferia y definir una estrategia de futuro para el barrio.

Mapping La Mina

For seven years we have developed the project “Mapping La Mina”, coordinated by Dr. Núria Ricart. This derives from a prior engagement work that the Centre had developed in Sant Adrià de Besòs between 1997 and 1999 called “Social uses of Besòs River”. This previous project was the result of an agreement between the Research Center and the city council of Sant Adrià. Municipal elections stopped its development. Two years later we could activate “Mapping La Mina”, -in Sant Adrià de Besòs too. La Mina neighbourhood was one of the most stigmatized urban areas of Barcelona with a great urban regeneration plan ongoing between 2001 and 2015 at different issues (social and urban). This was the Transformation Plan, managed by the Consortium of La Mina and payed by local and supralocal funds, most of them from Europe (URBAN). In 2005, after a huge public debate by territorial stakeholders and citizens was finally approved the PERI of La Mina (by the town planners Jornet, Llop, Pastor).

In this process the mission of our Research Center was to articulate strategies to try to debate and think over public space, which were resulting in concrete proposals for change in a second phase (2004-2006). Infrastructural lacks of public space; everyday life and coexistence between neighbours; or expectations about new spaces, were the topics on which we worked through debates, workshops, conferences, meetings and public expositions.

One of the most important results of the work was the “Neighborhood Action Plan in Public Space”. In this document we adapted the methodology of strategic planning to a specific territory, focusing on public space issues resulting from the participatory process.

The set of lines of action outlined in this Plan and assumed by the Consortium highlights the Rambla de La Mina, colours to step on project. The PERI La Mina had raised a central axis as a boulevard. In a neighborhood with few artistic interventions the neighbours criticized the monotonous tone of all operations in the public space, due to the use of stone materials and asphalt of gray color. The end of an

economic period of the Consortium enabled the development of “Colours to step on”, which changed the gray asphalt for a paving of colours.

After that, another team of the Research Center developed the project for a new square in the neighbourhood. Although the project is approved, the economic crisis has forced to paralyze it.

Thus, a process of citizen participation -supported by a sensitive government-, improved the qualification of La Mina public space, and defined a strategy for the future of the neighbourhood.

Cartografies de La Mina

Durant set anys desenvolupem el projecte “Cartografies de la Mina”, coordinat per la Dra Núria Ricart. Aquest deriva d’un treball de participació previ que el Centre havia desenvolupat a Sant Adrià de Besòs entre els anys 1997 i 1999 anomenat “Usos socials del Riu Besòs”. Aquest projecte va ser el resultat d’un conveni entre el Centre d’investigació i l’Ajuntament de Sant Adrià. Unes eleccions municipals trunquen el seu desenvolupament que, només va poder activar dos anys després, en el marc del procés d’implementació del Pla de Transformació del barri de la Mina (Sant Adrià de Besòs), desenvolupat entre els anys 2001 i 2015 per part del Consorci de la Mina amb fons procedents de diferents institucions locals i supralocals entre les quals destaquen els fons europeus URBAN. Sent un dels barris més estigmatitzats de l’Àrea Metropolitana de Barcelona, el pla desenvolupava diferents nivells d’intervenció integral (a nivell urbanístic i social). El 2005 i després d’un enorme debat públic per part dels agents territorials i de la ciutadania en general s’aprova definitivament el PERI La Mina (dels urbanistes Jornet, Llop, Pastor).

En aquest procés la missió del nostre centre va ser la d’articular estratègies de reflexió i debat sobre l’espai públic del barri, les quals van ser derivant en propostes concretes de transformació, ja en una segona fase del projecte (2004-2006). Els dèficits infraestructurals de l’espai públic, la convivència veïnal en places, parcs i carrers, o les expectatives sobre els nous espais, van ser els temes sobre els quals es va anar treballant a través de taules de debat, tallers, jornades d’exposició pública i reunions sectorials.

Hem de destacar que un dels resultats més importants del nostre treball va ser el “Pla d’accions de barri en espai públic”. En aquest projecte adaptem la metodologia de la planificació estratègica a un territori específic, focalitzant en els aspectes relatius a l’espai públic sorgits de tot el procés participatiu.

Del conjunt de línies d’intervenció apuntades en aquest Pla i assumides pel Consorci de la Mina destaca el projecte Rambla de la Mina, colors per trepitjar. El PERI La Mina havia plantejat un eix central del barri en

forma de Rambla. En un barri amb poques intervencions artístiques i pocs estímuls estètics els veïns criticaven el to grisenc i monòton del conjunt d’operacions en l’espai públic, a causa de la utilització de materials petris i asfàltics d’aquest color. El tancament d’un exercici econòmic del Consorci de la Mina va possibilitar el desenvolupament del projecte “Colors per trepitjar” que plantejava el canvi de l’asfaltat gris de la Rambla, per un asfaltat de colors.

Posteriorment un equip del Centre va desenvolupar el projecte d’una de les noves places del barri. Aquest projecte va passar licitació però la crisi econòmica ha obligat a paralitzar.

Així, mitjançant un procés de participació ciutadana - suportat per una administració pública sensible al procés-, es va aconseguir qualificar l’espai públic, monumentalitzar la perifèria i definir una estratègia de futur per al barri.

Escola d'Adults Fernández Márquez

Associació Adrianes

IES Fòrum 2004

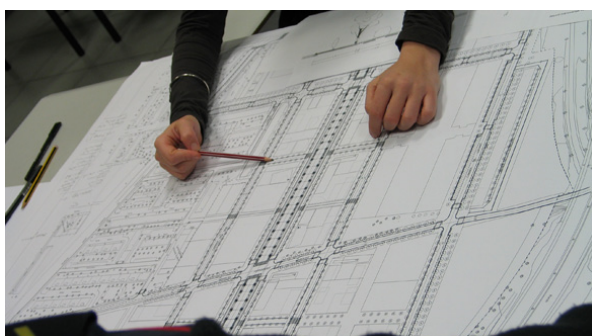
Associació de Veïns de La Mina

Associació de dones Iris

Plataforma d'Entitats i Veïns/es de La Mina

Mossos d'Esquadra

Bicicletada popular

Saber más | Find out more | Saber més

Cartografías de la Mina / Mapping La Mina. Disponible en: www.ub.edu/escult/mina

Espacio urbano multicolor. El Periódico de Catalunya. Domingo 4 de mayo de 2008, p.34.

La Mina estrenará una nueva rambla al final del verano. El Periódico de Catalunya, jueves 31 de enero de 2008, p.39.

Pinto, Ana Júlia; Remesar, Antoni. Public space networks as a support for urban diversity. Open House International- Urban Space Diversity: Paradoxes and Realities, vol.37, 2012.

Pinto, Ana Júlia; Remesar, Antoni; Brandão, Pedro; Nunes da Silva, Fernando. Planning Public Spaces Networks Towards Urban Cohesion. 46th ISOCARP, Congress 2010.

Proyecto de Rambla de La Mina. Disponible en: www.ub.edu/escult/pdf/monaramb.pdf ; http://www.ub.edu/escult/mina/constr_rambla_mina.pdf

Proyecto de Plaza Cívica. Disponible en: www.ub.edu/escult/pdf/plaza_mina.pdf

Ricart, Nuria. Cartografías de La Mina: Art, espai públic, participació ciutadana. Universitat de Barcelona. Departament d'Escultura. 2009. Tesis doctoral. Disponible en: <http://tdx.cat/handle/10803/1549>.

Remesar, A.; Vidal, T.; Valera, S.; Salas, X.; Ricart, N.; Hernández, A.; Remesar, N.A. Poblenou y La Mina [Barcelona], participación creativa con la metodología de las CPBoxes. On the w@terfront (Arte público / Espacio público) vol 6, march 2004, pp. 53 -74.

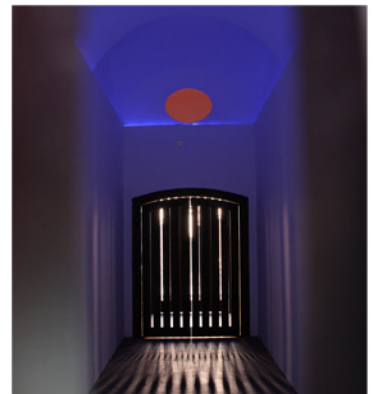
Un disseny colorista per a la rambla de La Mina. El Punt (Barcelones nord) 17 de març de 2007.

Urbanismo participativo. Memoria de actuaciones. Plan de transformación del barrio de la Mina / Participatory urban development. Plan of Action. The transformation plan for the district of La Mina. Sant Adria de Besòs (Barcelona), Consorcio del Barrio de la Mina: 2008, pp.27-28.

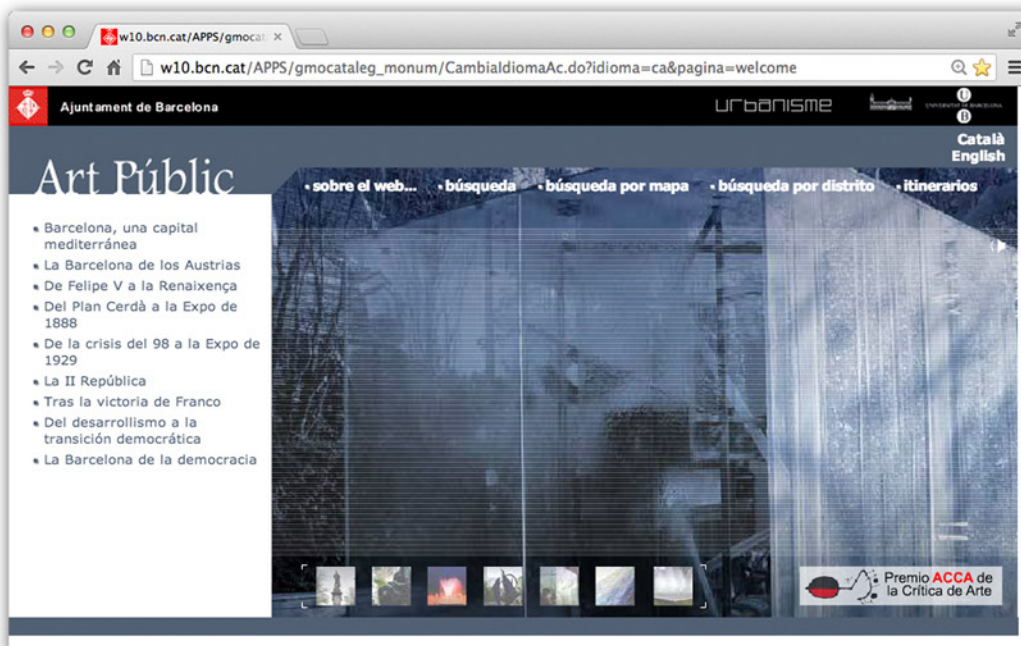

Conocer y Valorar la ciudad
Calificar el espacio público
Rescatar la memoria

Equipo: Antoni Remesar (UB), Carme Grandas, Ignasi de Lecea (Ajuntament de Barcelona), Josep Mª Huertas, Jaume Fabre. IMI (Institut Municipal d'Informàtica, Ajuntament de Barcelona)

Sistema de información del Arte Público de Barcelona

Sistema de Información del Arte Público de Barcelona ¿Museo Virtual del arte Público?

El CR Polis de la Universidad de Barcelona, inició el desarrollo de un sistema de información on-line del Arte Público de Barcelona. En el año 2000 se iniciaron conversaciones con el Ayuntamiento de Barcelona, mediante la figura del Director del Departamento de Arquitectura, Ignasi de Lecea, para desarrollar este proyecto de forma conjunta. Esta iniciativa condujo a la formalización de un convenio de colaboración entre ambas instituciones a finales del 2001 y que ha perdurado hasta 2012. Este acuerdo posibilitó que tres años más tarde, en 2004, se pudiera inaugurar el Sistema de Información del Arte Público de Barcelona, accesible en www.bcn.cat/artpublic.

El desarrollo de este sistema que siempre tuvo por objetivo trascender la escala de lo local para aventurarse en el espacio compartido de un portal europeo del Arte Público, es el que explica, en buena medida, la presencia de instituciones locales, interesadas por el desarrollo de sistemas similares. También hay que remarcar que la participación de algunas universidades y ayuntamientos en los proyectos de investigación fueron factores determinantes para la consolidación de vínculos de trabajo e intereses entre varias instituciones ibéricas.

Así, partiendo del sistema de información de Barcelona, la Câmara Municipal de Almada, con el trabajo de Ana Isabel Ribeiro y Angela Luzia, directoras respectivas del Centro de Arte Contemporáneo Casa da Cerca y del Museu da Cidade, desarrolla una primera catalogación del Arte Público de la ciudad que se concretará en 2004 con una exposición, la edición de un catálogo razonado y la organización de itinerarios temáticos sobre el Arte Público.

Por su parte la Asociación de Críticos de Arte Portuguesa en cooperación con el Iricup de la Universidade de Porto, avanzarán hacia el desarrollo de un sistema de información en aquella ciudad. Avance que se truncará debido al convulso ciclo electoral portugués de los últimos años. Algo parecido ocurre en Lisboa. El departamento de Patrimonio, mediante su directora la Dra. Anabela Carvalho, posteriormente bajo la batuta de Jorge Carvalho y con la inestimable colaboración de Silvia Câmara y Teresa Bispo, inician el proceso de trabajo hacia un sistema de información propio de aquella ciudad. Parte del trabajo se plasma en una guía del Arte Público de la Lisboa publicada por las Navidades del 2005.

De modo similar, el Dr. Jesús Pedro Lorente de la Universidad de Zaragoza, que inicia su colaboración con el Public Art Observatory en 1999, lanza el proyecto con el Ayuntamiento de Zaragoza en el año 2006.

Finalmente, Barcelona, Zaragoza y Lisboa disponen de una herramienta de difusión y valorización del Arte Público de sus respectivas ciudades.

El desarrollo de la telefonía móvil y su vinculación con el tiempo de ocio y entretenimiento, ha facilitado que algunas ciudades hayan desarrollado, con fines eminentemente turísticos, Apps especializados en el tema del Arte Público. Tal sería el caso de Portland, Denver, Boston, Seattle, San Francisco, Los Ángeles, Filadelfia, Dallas, Detroit, Cambera, Belfast, Dublín.

¿Un museo virtual?

Aunque el proyecto es un sistema de información y gestión del arte público, desde el punto de vista del proyecto es interesante comprobar que:

- Existe una colección física de objetos
- El sistema tiende a “preservar” los objetos
- Esta colección está clasificada con argumento y criterio
- Esta colección se divulga en la red
- Esta colección genera estudios e investigaciones
- Esta colección y el sistema de información y gestión facilitan el desarrollo de “programas educativos”

Estos tópicos definen lo que es un museo. Esta vez virtual.

Con este proyecto, el Centro colabora con el Ayuntamiento de Barcelona a dar a conocer y valorar la ciudad, a entender que la calificación del espacio público puede sustentarse en el Arte y colabora para rescatar algunos elementos de memoria de la ciudad.

Saber más | Find out more | Saber més

Barcelona: www.bcn.cat/artpublic

Zaragoza: www.zaragoza.es/ciudad/artepublico

Lisboa: www.lisboapatrimoniocultural.pt

Lecea, Ignasi de; Grandas, Carme; Remesar, Antoni. (eds) Art Público Barcelona. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 2009.

Lorente, Jesús Pedro. Virtual Environments. Museos virtuales de arte público: consideraciones generales y especificidades del proyectado para la web municipal de Zaragoza. On the w@terfront, vol. 11, oct. 2008, pp. 173-178.

Remesar, Antoni; Ribeiro, A.I. Rumbo a um Museu Virtual da Arte Pública e do Desenho Urbano. On the w@terfront, vol. 11, oct. 2008, pp. 182-188. Disponible en: www.ub.edu/escult

Remesar, Antoni. Being Global? La crisis y los museos virtuales en arte público y diseño urbano: Transcontinental: memory, landscape, museum. On the w@terfront, vol.19, sept. 2011, pp. 5-21.

Public Art Information System (Barcelona) Public Art Virtual Museum?

In the context of the Public Art Observatory (PAO), the CR Polis, at the University of Barcelona, began the development of an on-line information system about Public Art in Barcelona.

In 2000 talks began with the city of Barcelona, through the figure of the Director of the Department of Architecture, Ignasi de Lecea, in order to develop this project together. This initiative led to a cooperation agreement between the two institutions in late 2001 and has lasted to 2012. This agreement allowed that three years later, in 2004, it could start the Information System on Public Art in Barcelona, accessible [www.bcn.cat / artpublic](http://www.bcn.cat/artpublic).

The development of this system that always aimed to go beyond the local scale to venture into the shared space of a European gateway of Public Art, explains, to a large extent, the presence of local institutions interested in the development of similar systems. It should also be noted that the participation of some universities and municipalities in the research projects were key factors for strengthening working and interests' relationships between various Iberian institutions.

Thus, departing from the information system in Barcelona, the City Council of Almada (Portugal), with the work of Ana Isabel Ribeiro and Angela Luzia respective directors Contemporary Art Centre "Casa da Near" and of the City Museum, develops a first cataloguing of Public Art of the city that will take shape in 2004 with an exhibition, the publication of a catalogue raisonné and organizing thematic itineraries on Public Art.

Meanwhile the Portuguese Association of Art Critics in cooperation with the Iricup at the University of Porto, advance toward the development of an information system in that city. Advance to be truncated due to turbulent Portuguese election cycle in recent years.

Something similar happens in Lisbon. The Department of Heritage led by its di-

rector, Dra. Anabela Carvalho, and later under the direction of Jorge Carvalho, with the invaluable assistance of Silvia Câmara and Teresa Bispo, starts the process of working towards an information system of the city. Part of the work is embodied in a guide Lisbon Public Art published by Christmas 2005.

Similarly, Dr. Jesus Pedro Lorente at the University of Zaragoza, who began his collaboration with the Public Art Observatory in 1999, launched the project with the city of Zaragoza in 2006.

Finally, Barcelona, Zaragoza and Lisbon have a tool for disseminating Public Art in their respective cities.

The development of mobile telephony and its relationship with leisure time and entertainment, has made more easy to some cities to develop specialized Apps, in the field of public art with tourist purposes. Such is the case of Portland, Denver, Boston, Seattle, San Francisco, Los Angeles, Philadelphia, Dallas, Detroit, Canberra, Belfast, Dublin.

A virtual museum?

Although the project is a managing and information system on public art, from the point of view of the project, it is interesting to see:

- There is a physical collection of objects
- The system tends to "preserve" the objects
- This collection is filed with argument and judgment
- This collection is disclosed in the net
- This collection generates studies and research
- The collection and information managing system may facilitate the development of "educational programs"

These topics define what is a museum. This time virtual.

With this project, the Center cooperates with the City Council to raise awareness and appreciate the city, help to understand that the qualification of public space can be supported by the Arts and helps to tease out some of memory elements of the city.

Sistema d'Informació de l'Art Públic de Barcelona ¿Museu Virtual de l'art Públic?

El CR Polis de la Universitat de Barcelona, va iniciar el desenvolupament d'un sistema d'informació on-line de l'Art Públic de Barcelona. L'any 2000 es van iniciar converses amb l'Ajuntament de Barcelona, mitjançant la figura del Director del Departament d'Arquitectura, Ignasi de Lecea, per desenvolupar aquest projecte de forma conjunta. Aquesta iniciativa va conduir a la formalització d'un conveni de col·laboració entre ambdues institucions a finals del 2001 i que ha perdurat fins a 2012. Aquest acord va possibilitar que tres anys més tard, el 2004, es pogués inaugurar el Sistema d'Informació de l'Art Públic de Barcelona, accessible a www.bcn.cat/artpublic.

El desenvolupament d'aquest sistema que sempre va tenir per objectiu transcendir l'escala del local per aventurar-se en l'espai compartit d'un portal europeu de l'Art Públic, és el que explica, en bona mesura, la presència d'institucions locals, interessades pel desenvolupament de sistemes similars. També cal remarcar que la participació d'algunes universitats i ajuntaments en els projectes d'investigació van ser factors determinants per a la consolidació de vincles de treball i interessos entre diverses institucions ibèriques.

Així, partint del sistema d'informació de Barcelona, la Câmara Municipal de Almada, amb el treball d'Ana Isabel Rierol i Angela Luzia, directores respectives del Centre d'Art Contemporani Casa da Prop i del Museu da Cidade, desenvolupa una primera catalogació de l'Art Públic de la ciutat que es concretarà en 2004 amb una exposició, l'edició d'un catàleg raonat i l'organització d'itineraris temàtics sobre l'Art Públic.

Per la seva part l'associació de Crítics d'Art Portuguesa en cooperació amb el Iricup de la Universidade de Porto, avançaran cap al desenvolupament d'un sistema d'informació en aquella ciutat. Avanç que es trunçarà a causa del convuls cicle electoral portuguès dels últims anys. Una cosa semblant passa a Lisboa. El departament de Patrimoni, mitjançant la seva directora la Dra Anabela Carvalho, posteriorment sota

la batuta de Jorge Carvalho i amb la inestimable col·laboració de Silvia Câmara i Teresa Bispo, inicien el procés de treball cap a un sistema d'informació propi d'aquella ciutat. Part del treball es plasma en una guia de l'Art Públic de Lisboa publicada per Nadal del 2005.

De manera similar, el Dr. Jesús Pedro Lorente de la Universitat de Saragossa, que inicia la seva col·laboració amb el Public Art Observatory el 1999, llança el projecte amb l'Ajuntament de Saragossa l'any 2006. Finalment, Barcelona, Saragossa i Lisboa disposen d'una eina de difusió i valorització del Art Públic de les seves respectives ciutats.

El desenvolupament de la telefonia mòbil i la seva vinculació amb el temps d'oci i entreteniment, ha facilitat que algunes ciutats hagin desenvolupat, amb fine eminentment turístics, Apps especialitzats en el tema de l'Art Públic. Aquest seria el cas de Pòrtland, Denver, Boston, Seattle, San Francisco, Los Angeles, Filadèlfia, Dallas, Detroit, Canberra, Belfast, Dublín.

Un museu virtual ?

Tot i que el projecte és un sistema d'informació i gestió de l'art públic, des del punt de vista del projecte és interessant comprovar que:

- Hi ha una col·lecció física d'objectes
- El sistema tendeix a "preservar " els objectes
- Aquesta col·lecció està classificada amb argument i criteri
- Aquesta col·lecció es divulga a la xarxa
- Aquesta col·lecció genera estudis i investigacions
- Aquesta col·lecció i el sistema d'informació i gestió faciliten el desenvolupament de programes educatius

Aquests tòpics defineixen el que és un museu. Aquest cop virtual.

Amb aquest projecte, el Centre col·labora amb l'Ajuntament de Barcelona a donar a conèixer i valorar la ciutat, a entendre que la qualificació de l'espai públic es pot sustentar en l'Art i col·labora per rescatar alguns elements de memòria de la ciutat.

Proyectos en cooperación

Exposición En los Márgenes (Almada - BCN 2011-13)

www.ub.edu/escult

Bairro Amarelo Baró de Viver

Almada
Portugal

Barcelona
Catalunha

Dos Barrios, dos historias
Una misma realidad:
la periferia

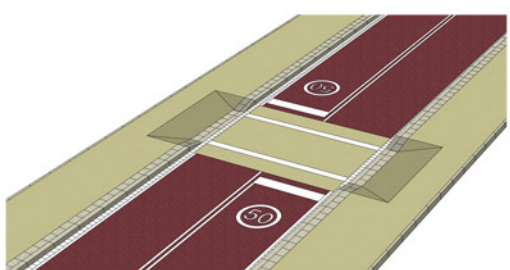
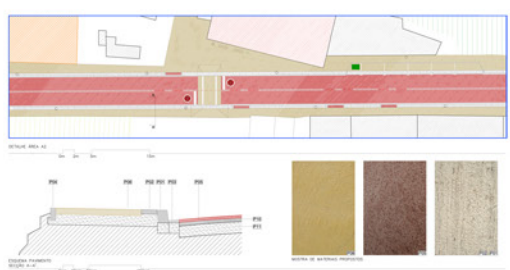
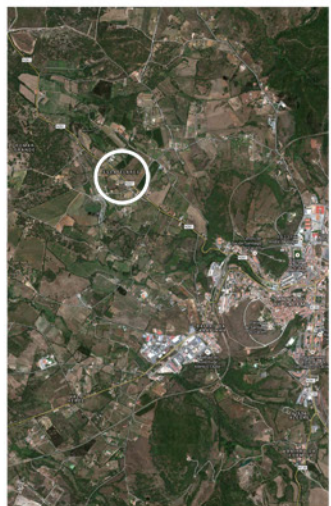
Equipo Almada: Ángela Luzia (Museu da Cidade), Ana Isabel Ribeiro (Museu Casa da Cerca), Sérgio Vicente (Facultad de Bellas Artes Universidad de Lisboa)
Equipo CR POLIS: Antoni Remesar, Ana Júlia Pinto, Iris Viegas, Samuel Padilla, Danae Esparza

Calificación ER-261 en Escatelares (Santiago do Cacém, Portugal)

La calle no es una carretera

Equipo CESUR: Manuel da Costa Lobo, Ana Júlia Pinto
Equipo CR POLIS: Antoni Remesar, Núria Ricart, Danae Esparza

Sistema de Comunicación Urbana en Marvila (Lisboa 2012-2013)

El mapa com herramienta para fortalecer la identidad y generar una imagen urbana
 Sistema de comunicación multiescala orientado a la comunidad

Equipo CESUR: Pedro Brandão, Nelson Pinheiro, Tomé Brandão, Martim Brandão
Equipo CR POLIS: Ana Júlia Pinto, Ana Luísa Brandão, Samuel Padilla

Proyectos en Cooperación

La colaboración con otras instituciones forma parte de la política del Centro. Particular relevancia tiene la cooperación con instituciones portuguesas. El desarrollo del Máster en Design Urbano a partir de la iniciativa del Dr. Pedro Brandão cuando estaba al frente del Centro Portugués de Design, así lo ha permitido. Especial atención merece la cooperación con el Ayuntamiento de Almada y con el Centro de Estudios Urbanos (CESUR) del Instituto Superior Técnico de Lisboa, así como con el propio ayuntamiento de la “ciudad blanca”, a través del Departamento de Cultura.

Como ya se ha señalado la cooperación con Almada ha tomado diversos rumbos. En la exposición presentamos nuestra más reciente actividad de cooperación. La exposición “Nas Margens/ En los Márgenes”.

Esta exposición estudia el papel del espacio público y del arte público en dos barrios periféricos: Pica Pau Amarelo (Almada) y Barò de Viver (Barcelona). Desarrolla la historia urbana de ambos barrios y establece los puentes entre las estrategias de renovación urbana desarrolladas en los dos barrios.

La exposición se presentó en Almada, en su Museo de la Ciudad (Octubre 2011-Enero 2012) y posteriormente se presentó en Barcelona (Facultat de Belles Arts 19 marzo a 4 abril, 2013).

El profesor Costa Lobo, recientemente fallecido, fue el impulsor del desarrollo de los estudios de Urbanismo en Portugal. En el contexto del desarrollo del Plan Director Municipal (PDM) de Santiago de Cacém, surgió la posibilidad de que el CESUR y nuestro centro colaboraran en el estudio de una problemática bastante extendida en los procesos de urbanización. ¿Cómo diseñar la carretera a su paso por núcleos residenciales alejados de los centros urbanos e inmersos en un contexto más o menos rural?

Partiendo del lema barcelonés “la calle no es una carretera”, un equipo mixto e interdisciplinario, desarrolló una propuesta para el organismo Estradas de Portugal que es el encargado del implementar las soluciones de diseño en las carreteras portuguesas.

La zona oriental de Lisboa saltó a los mapas con la celebración de la Expo 98. Sin embargo esta zona está configurada por un territorio fragmentado que requiere de intervenciones específicas. Así, a partir de la actividad del posgrado en Diseño Urbano del Centro Português (CPD) de Design y la Universidad de Barcelona, surge la iniciativa de un festival artístico, “Lisboa Capital do Nada”, desarrollada por la asociación Extramuros a lo largo de 2001. Con posterioridad el CPD desa-

rolla un sistema de señalización para el distrito de Marvila que será implementado entre 2003 y 2004.

Diez años después, el gobierno del Distrito encomendó al Dr. Pedro Brandão (CESUR-IST) la actualización del sistema comunicativo del distrito, diseñándose una nueva señalética que reutilizaba los soportes anteriores. Una parte de nuestro equipo participó en el re-diseño de este sistema de comunicación multi-escala orientado a la comunidad.

La colaboración con el Ayuntamiento de Lisboa tiene una concreción muy interesante que no aparece en la exposición, pero que es necesario resaltar. El Departamento de Cultura de Lisboa lanzó hace un año la revista digital ROSSIO de estudios sobre Lisboa. El número 2 presentado en Noviembre de 2013, supone la presentación de varios trabajos de investigación sobre Lisboa derivados de tesis de doctorado, finalizadas o en curso, del programa Espacio Público y Regeneración Urbana.

Saber más | Find out more | Saber més

Exposición Nas Margens (Almada):

www.m-almada.pt/xportal/xmain?xpid=cmav2&xpgid=agenda_detalhe&agenda_detalhe_qry=BOUI=53947810&agenda_titulo_qry=BOUI=53947810

www.rtp.pt/noticias/index.php?article=486142&tm=4&layout=121&visual=49

www.ub.edu/escult/index_participacio.html

www.dalmaugorriz.com

www.ub.edu/noticies/cgi/event.pl?id=55309¬iciaub=BELLESARTS1

Proyecto Santiago de Cacém:

<http://diposit.ub.edu/dspace/handle/2445/23982>

www.cm-santiagocacem.pt/Atualidade/Documents/Boletim_22.pdf

Proyecto Marvila:

Brandão, Pedro. La imagen de la Ciudad. Estrategias de Identidad y Comunicación. Barcelona. Publicacions Universitat de Barcelona: 2011.

Proyecto Mapas (Marvila). www.marvilamaps.com/

Brandão, Pedro (ed). Como sinalizar o nada. Lisboa. Centro Português de Design: 2002.

Revista Rossio. www.lisboapatrimoniocultural.pt/noticias/Paginas/RevistarossioN1.aspx

Cooperation Projects

Collaboration with other institutions is part of the policy of the Centre. It has particular relevance cooperation with Portuguese institutions. The development of the Master in Urban Design after the initiative of Dr. Pedro Brandão when was head of the Portuguese Center of Design, so allow it. Merits special attention the cooperation with the Municipality of Almada and the Centre for Urban Studies (CESUR) of the Instituto Superior Técnico in Lisbon, as well as the relationship, through the Department of Culture, with the City council of the “white city”.

As already mentioned cooperation with Almada has taken various directions. In this exhibition we present our latest cooperative activity. The exhibition “Nas Margens / In the Margins”.

This exhibition explores the role of public space and public art into two suburbs: Pica Pau Amarelo (Almada) and Baró de Viver (Barcelona). It develops urban history of both neighbourhoods and establishes the bridges between the urban renewal strategies developed in the two neighbourhoods. The exhibition was presented in Almada, in the Museum of the City (October 2011 - January 2012) and subsequently was presented at Barcelona (Faculty of Fine Arts March 19th to April 4th, 2013).

Professor Costa Lobo, who died recently, was the driving force behind the development of studies of Urbanism in Portugal. In the context of the Municipal Master Plan (MDP) of Santiago de Cacém, the possibility arose that the CESUR and our centre work together on the study of a fairly widespread problem in the process of urbanization. How to design the road as it passes through residential areas away from the city centre and immersed in a more or less rural?

Based on the Barcelona’s slogan “the street is not a road”, a mixed and interdisciplinary team, developed a proposal for the body Estradas of Portugal which is in charge of implementing design solutions for Portuguese roads.

The eastern part of Lisbon jumped to the maps with the celebration of Expo 98. But

this area is set by a fragmented territory that requires specific interventions.

Thus, as from the activity of the postgraduate course in Urban Design of the Centre Português de Design (CPD) and the University of Barcelona, there is the initiative for an arts festival, “Lisboa Capital do Nada”, developed by the association Extramuros throughout 2001. Subsequently, the CPD develops a signaling system for the District of Marvila to be implemented between 2003 and 2004.

Ten years later, the District government commissioned Dr. Pedro Brandão (CESUR-IST) for updating the district’s communication system, being designed a new signage reusing previous supports. A part of our team participated in the re-design of these multi-scale communication system oriented to community.

The collaboration with the city of Lisbon has a very interesting concreteness that does not appear in the exhibition, but it is necessary to highlight. The Department of Culture of Lisbon launched a year ago ROSSIO digital magazine of studies on Lisbon. Number 2 of the magazine, presented in November 2013, incorporates in the Central book, several research papers on Lisbon resulting from doctoral thesis, completed or in progress, of the Ph. programme Urban Regeneration and Public Space at the University of Barcelona.

Projectes cooperatius

La col·laboració amb altres institucions forma part de la política del centre. Particular rellevància té la cooperació amb institucions portugueses. El desenvolupament del Màster en Design Urbà a partir de la iniciativa del Dr. Pedro Brandão quan estava al capdavant del Centre Portuguès de Design, així ho ha permès. Especial atenció mereix la cooperació amb l'Ajuntament d'Almada i amb el Centre d'Estudis Urbans (CESUR) de l'Institut Superior Técnico de Lisboa, així com amb el propi ajuntament de la "ciutat blanca", a través del Departament de Cultura.

Com ja s'ha assenyalat la cooperació amb Almada ha pres diversos rumbos. A l'exposició presentem la nostra més recent activitat de cooperació. L'exposició "Nas Margens / Als Marges".

Aquesta exposició estudia el paper de l'espai públic i de l'art públic en dos barris perifèrics: Pica Pau Amarelo (Almada) i Barò de Viver (Barcelona) . Desenvolupa la història urbana de dos barris i estableix els ponts entre les estratègies de renovació urbana desenvolupades en els dos barris.

L'exposició es va presentar a Almada, en el seu Museu de la Ciutat (2011 - 2012) i posteriorment es va presentar a Barcelona (Facultat de Belles Arts 19 març a 4 abril, 2013).

El professor Costa Lobo, recentment mort, va ser el impulsor del desenvolupament dels estudis d'urbanisme a Portugal. En el context del desenvolupament del Pla Director Municipal (PDM) de Santiago de Cacém, va sorgir la possibilitat que el CESUR i el nostre centre col·laboraran en l'estudi d'una problemàtica bastant estesa en els processos d'urbanització. Com dissenyar la carretera al seu pas per nuclis residencials allunyats del centre urbà i immersos en un context més o menys rural?

Partint del lema barceloní "el carrer no és una carretera", un equip mixt i interdisciplinari, va desenvolupar una proposta per a l'organisme Estradas de Portugal que és l'encarregat d'implementar les solucions de disseny a les carreteres portugueses.

La zona oriental de Lisboa va saltar als ma-

pes amb la celebració de l'Expo 98 . No obstant això aquesta zona està configurada per un territori fragmentat que requereix d'intervencions específiques. Així, a partir de l'activitat del postgrau en Disseny Urbà del Centre Portuguès (CPD) de Design i la Universitat de Barcelona, sorgeix la iniciativa d'un festival artístic, "Lisboa Capital do Nada", desenvolupada per l'associació Extramurs al llarg de 2001. Amb posterioritat el CPD desenvolupa un sistema de senyalització per al districte de Marvila que serà implementat entre 2003 i 2004.

Deu anys després, el govern del Districte encomanar al Dr Pedro Brandão (CESUR - IST) l'actualització del sistema comunicatiu del districte, dissenyant una nova senyalètica que reutilitzava els suports anteriors. Una part del nostre equip va participar en el redisseny d'aquest sistema de comunicació multi - escala orientat a la comunitat.

La col·laboració amb l'Ajuntament de Lisboa té una concreció molt interessant que no apareix en l'exposició, però que cal ressaltar. El Departament de Cultura de Lisboa va llançar fa un any la revista digital Rossio d'estudis sobre Lisboa. El número 2 presentat al novembre de 2013, suposa la presentació de diversos treballs d'investigació sobre Lisboa derivats de tesis de doctorat, finalitzades o en curs, del programa Espai Públic i Regeneració Urbana.

Expuesta en / Exhibited / Exposada

CITIES

Barcelona

**CITIES. 1st International Seminar
interdisciplinary issues on built
environment, urban design
and urban regeneration**

Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts.
2 - 5 noviembre 2013

1st International Seminar
on interdisciplinary issues on built environment,
urban design and urban regeneration

Barranquilla

BIA. Bienal Internacional de Arte

Galeria Plaza de la Paz, 24- 27 octubre 2013
www.uninorte.edu.co/web/centro-cultural-cayena/arte-publico

San José de Costa Rica

**Seminario Iberoamericano
en Interdisciplina en Diseño Urbano**

Facultad de Arquitectura. Universidad de Costa
Rica, 22- 26 octubre 2013
<http://interdisciplina2013.blogspot.com.es/>

CR POLIS
Art, ciutat, societat
Grup de Recerca Consolidat 2009SGR0903
Projecte HAR2011-14431-E.

B:KC **Barcelona
Knowledge
Campus**
Campus d'Excel·lència Internacional

|||||
|||||
35 anys
Belles Arts
UB